

STUDIJSKA KNJIZNICA
NOVO MESTO

Ms 8. 11

DECEMBER 1952

BOŠTANJE

GLASILO DIJAKOV NOVOMEŠKE G.

LETO. I.

ŠTEV. 1.

PFvi.

182.11

Ms 8 p 1

D1951/687

Ms 8 111

U V O D.

Človek teži za tem, da sanje in misli svoje duše pove v primernem izrazu svojemu tovarišu. Slikar se izraža s harmonijo barv - s sliko, medtem ko se glasbenik izživlja v melodiji glasov.

Eno glavnih sredstev, s katerimi človek izraža notranja doživetja in svoja opazovanja pa je beseda, ki ostane trajna, zapisana s črkami. V knjigi je napisanega veliko: v njej je prikazana zgodovina človeštva, razvoj njegovega uma, njegovo čustvovanje, misli, težnje, strasti, bolesti in njegov pones na prvenstvu med živimi bitji. Najbolj priljubljeno od tega, kar je v knjigi napisanega, je je leposlovje - proza in poezija.

Poezija je bila za me dpreprostimi ljudstvi velikega pomena. V pesniku so videli nekaj višjega - vidca, preroka. To je prišlo najbolj do izraza pri staremu g.škemu narodu.

Človeško življenje je kljub temu, da je neprestan boj za obstanek, nekaj lepega in za človeka nekaj velikega. To kar je v njem značilnega se odraža v prozi in poeziji. Zato se s pisateljevanjem ukvarjajo tisti, ki s svojimi čuti dobro zaznavajo to, kar se godi okrog njih in v njih in ki znajo te občutke izraziti s besedo.

Mlad človek ima mnogo sanj in bujno fantazijo. Zato vsak pesnik ustvari že v mladosti svoje začetke, največkrat to stori s posmigo.

Eden od nas ima zbirko začetkov, ki so plod prvih navdihov. Ta list smo izdali zato, da bi se s našim delom, čustvi in mislimi seznanili tudi naši tovariši. Prepričani smo, da bo vsa številka "Brstja" preletela na razgibano kritiko. Vsaka pametna misel, ki jo bod kritiki izrazili, bo nam ljuba in bo pripomogla k našemu nadaljnemu razvoju.

Največji vpliv na to, da smo izdali to drobno zbirko so misli: želja povedati svojim tovarišem svoja čustva in misli, pok zati ljubezen do slovenskega jezika in prepričanje, da imajo ta dela že kolikor t liko dostojno obliko in vsebino. Seveda ta zvezek nima tolikšne cene, kot ravno starijših piscev, ampak prepričani smo, da jenaši izobrazbi in starosti primeran.

Prva številka "Brstja" naj bo tudi vspehuda vsem tistim, ki v svojih dušah čutijo nagnjenje do literarnega pisanja, tako do kritike, kakor do samostojnega pisanja, da se pridružijo naši skupini, da bo s tem poživilo do sedanje dalo.

(Mark)

K O J A M I M O Š L A . . .

Sam ob keli sam postajal,
ob lepoti se neslajal.
Vel za velom je sanjavo,
komaj slišno spol v daljavo,
ko je mimo šla.

Kakor za je rožn lice ji zalila rdečica,
vztrpetela je kot roža,
kečar vetr je pob. ža,
ko je mimo šla.

Krka, travnik in gozdnič
so razblinili se v nič.
Videl le cvetoče lice
in p onagle sem n zica,
ko je mimo šla.

Veš morda za pot ob Krki,
kjer stoje topoli mrki?
Lep in miren je ta kraj.
Dvakrat lep je bil tedaj,
ko je mimo šla. . .

-c. = Tovec Stane

N O Č .

Dekle, mar ni res krasna noč:
nebo bleščeče krije zrak,
ki ohlajen že sanja v mrak,
miruje drevice poleg koč,

sama sva v tvoj samoti,
pa vendar srečna sva,
saj glasni hrup svet
nič neju tu ne moti.

Noč temna in skrivnostna
srce mi znova poživi
in silna sla mladostna
v ljubezni večji zaplemti.

Janez = Mark Franc

Z E M L J E

V pomladni noči
sem premišljeval,
kaj bi storil, če nad svetom
sem bi kraljeval.

Vse bi jaz razdel
zemljo in nebo.
Kdo bi obdržal
tebe, mamico, samo.

Prevod iz češčine

(Tovec Stane)

Črtvi

Skupnina kmetov je samovoljno gospodarila po vasi. V hlavu se pretepli klapca, ker se je upiral, da ne bo na belogardistično postojajočo odpeljalo razklenjenega pravila. Iz hiš so se slišali kmeti klici in prastarjenjak otrok. Spet so pretepli 70 letno samo, upognjeno in potrto od starosti. Iskal je siva črnica v partizanih.

Dolina, v kateri se je skrivala vas, je bila potopljena v mesto južerjavo meglo. Kmetški oddelek je bil zavzeta podj odšel in svoja postojajoča razklenjena, da se vrne z obilnim plenom. V goslu, nadlež od vasi, je bila partizanska saseda. Partizani niso slutili nikake nevarnosti. Lok in križanje v vasi jim ni bilo nič nezavdanega. So dali časa ni bilo nobenih opozoril. Organizirani so stali in pobirali po dve kosa na izviru.

Dva, ki sta se odjajajutra odšli, sta bila vedočna, da i vasa, ko se bodejo sovražnik. To je bilo važno za vas oddelek. Brezbrinčno sta stala po stasi, ki je vodila od susede proti vasi. Kuinta je bila slabo prehodna, ker je bila že vrata lež spuščen. Pred 20 leti so jo uporabljali celurji. Tam, kjer je bila sedaj suseda, so žgali les. Partizane sta čisto stopala drug za drugim. Nieta govorila, toda v njunih prsih sta se skrivaj pojavila samozavest in odločnost. Prišla sta do poti, ki se je spuščala v dolino.

Obeni strani ju je obdajala živa meja, ki je zapolnila pogled v vasi. Okoli se govje sem ogledal partizana. Čad sem bil, zato se atse ju čisti. Lina sta stala drug za drugim. Bogel sem za grovje in skrivaj ozavoval. Trave, ki sem jih čutil, so se skrivale mojih očem. V strahu nicem utegnil, da bi vstal in jih poiščal. Partizani sta se oddaljila. Takoj se vstal in stekel v gostejše grovje. V vasi je petalin otočno čepel. Razvil je se je obuzen jak otrok. Partizane sta se ustevila. V jbrč sta v bližini slutiti nekaj nenavadnega. A skona g meglo in grovje se nieta mogla razgledati.

"Partizani so v vas, da bodev, hodila po čimbolj skritih poteh, da dosepeva v vas. Pri starem partizanu Jušku gotovo dobiv vsa potrebna navodila. Nato pa stopiva še k 70-letni kmetovski materi, da jo potolčiva ob izgubi sina, ki se je boril za loto prvice kot mladiča". To je bila zamisel priletnega rudarja iz Trbovalj, ki je je vzel 20-letnemu mladeniču iz Ribnice. Leta sta svet tilo stopala dalje.

"Stoji!" je zverinako zaklical belogardist in pokazal brzostrelko proti partizanoma. drnila sta se. Stopala sta čisto razklenjena življenja. Z ročno bombom je čad podrl nekega klapca. To se je slišal pek, so i vseh strani privrčeli kovrčani. Črdela in uboga partizana stacionirala v obroč. Strahneje kričanje ni bilo konec. Bil sem še vedno v gostem grovju in trepetal od strahu. Ko je trčala bomba, so se v strahu in ometici vlekel na

bliznjo zidnico, kjer sem glavo zaril v seno in od str-
 ha jokel. Poslušal sem strasno pesem v bližini. Brst ped-
 lega domobranca si je v pozverjenosti pridobil to oblast,
 da je partizana s puškinim tobitom troščil na nečloveški
 način. Obe sta junško prešel udrec, psovala Slovenca,
 ki je v svoji znotrajni slutil okupatorju, obema pa povadig-
 nil besedo, da bo njuno in marsikatero tropljenje rodilo
 svobodo. Zadnji udrec po glavi jima je padostoval, da
 sta se zgrudila in se tečno zaspala. Nista čutila več
 strasne borbe, ki je divjela v bližini.

Partizani v gozdu so odgovorili na streljanje v
 vasi. Razsvetlini cilbi so nivalili na sovražnika, ki
 je del mnogo žrtev, a je bil kljub temu prisiljen, da se je
 sramotno premagan povznil v svoje postojanko.

Zadnji strelji onstran hriba so se vedno spominja-
 li na krvavo bitko. Pastirja po gasjati so se jesili in iska-
 li izgubljeni živinci. Tudi jaz sem zlezel iz skrivališča.
 Strel sem po stezi, ki je vodila na bojišče, kjer se je ma-
 lo prej prelilo toliko nedolžne in sovražnikove krvi. Dos-
 pel sem na opuščenega mesta. Gledal sem partizana, ki
 sta bila valedn najtežje smrti. Vse stolčena in rane sar-
 jena sta ležala v nabi grapi. Nista govorila, a dovolj
 jasno so govorile in buljene oči junacov in tragični potek
 smrti.

Milica (Šušica)

S l i k e i z v o j n e

Čalostno kroležo vrhove.
 Diamiki, stene oblakov
 rsko v oblake štele.

Oster, strupen veter veje,
 kakor sijalec snež seje
 in prasunljivo ječi.

Bredi po žgane vasi
 skupine talcev stojijo
 kene, otroci, mošje.

Strovnice divje talajo
 bredi po negs kraja
 kopa urličev leži...

-c. = Ives

V E Č E R N A I M P R E S I J A

Goled polkrije arak,
 noč na zemljo pade,
 teane so livade -
 trd mi je korak.

Pri odprtem oknu
 pa belče sloni,
 levo si podpira,
 trudne so oči.

Hotimir

M A T I Č A N A

Mililo koma je pet let,
 odkar odšla sta sina dva
 v tuj, nepoznani svet.
 do ve, če kdaj se vrneti?

Vedno v ubanju živela
 je, da ka vrneti se kdej,
 vedno to je le želela,
 da bi videla ju vsaj.

Doma ju čaka siva mati
V pričakovanju leži v
več, roči ne more spiti,
o čem, č pota sta.

Žigala se bile želje te.
vina, mist se vrnila.
Uboga mati umrla je,
ne d bi jo pokrovia.

Je st neki roje sine,
ovenišljuje % korna.
Ste li živa, ste li rty?
da bi ju videl.

Be no urven nje obrazu
bral se je želja te,
ko bi volj se kdaj vrnile,
da bi videl oba.

Amo = Tukman VI

S M O K V E

Ivan je imel svojih let. e lo svojih mladostnih
dozvljajev je tesno povezanih z njima. Jti s sosedovimi
otroki smo ponela delali linče, stisli se ptiči, se
poleti kopali v jranu in vodi, jeseni osli živino, pozimi
se lepali in smučali in se česte počivali na peči.

Sedaj prihaja domov samo še na počitnice. Je ve-
lik in močan, toče kadar ga vidia samoga, tega ne opazim.
Ired seboj imam štiriletnega dečka v srajčici, ki je z
vsebujočimi očmi, iz katerih ka ljejo solze, sedi na
tvalu in si z vsemi močmi prizadeva, da bi razumel to, kar
se je pravkar zgodilo.

Njegovi st r i so premočni. Mati mu je umrla na
porodu. Oče se je kmalu poročil z ml dno dekletom iz vasi,
ki ga je zelo ljubilo in je bilo prepričano, da je Ivan ti-
sti, z radi leterega mu ni mo la postati že prva žena. zato
je bilo z njim zelo ml dno. o je dobila svoje otroke, nje-
ni odnosi do Ivana niso ozvali samo ml dci.

Bilo je v ponedeljek na semarji dan. Starši so
bili v mestu, otroci pa smo se igrali na sosedovem vrtu.
Okoli poldnev je prišel sosedova mati domov sama, oče
se je smudil pri živini. V roki je nesel velik cekar. Ko
so jo otroci opazili, so bili v hipu okoli nje in jo spom-
bevali, kaj jim je prinesla s semarja. Spodla je na mlod in
postavila cekar bradce. Ker je bil Ivan najmlajši, je
dobil prtotter poleg nje. Otroci so neustrpno pričakovali
prvega kralja. "Kajbrž bodo smokve," je pomislil Ivan. Vče-
raj je mati pripovedovala, kako so sladke in, če bodo
povidni, jim jih bo prinesla. Ivan je vedel zelo rad sladke
reči, povpru tega je se ni hotel ni jedel smokve.

Mati je segla v cekar in res je našla v roki
orgliče smokve. Ivan je najmlajši, torej jih bo dobil prvi,
tudi v katerikoli roki se je starnila mati. "Deklice
bojo jo biti povod prve, no in to je najmlajša med otro-
ki in edina deklica v družini," se je spomnil Ivan in sle-
dil roki, ki je spet i gnila v cekarju. Radi to pot ni bilo
nič. Tinče je postavil klobuk, i se je popolnil s smolv-
mi. Še dvakrat je segla mati v cekar in izegnile roko

proti strokom. To ga je prijela, vstal in odšla proti hiši. Ivan je ni spomnil, da ni še nič dobil, ali stakel za njo, temveč je obsedel na hladu. Udrle so se mu solze in strašil je za materjo, kot da ne more sone ovariti.

Utraci so se razbežali po vrtu in imeli mnoge opravila s smotkami. Ivan na njih nič pogršel ali pa opazil na tla.

D. =

*Lupinice
Dobica*

U S T I

Kakor v vetru trepetlika
sem pred tibo trepetal,
v tebi sem spoznal kriviko,
pa sem dalje hlapčeval.

Ko sem tvoje breme nosil,
z bičem si mi plačevala;
kadar sem te vroče prosil
si sobe mi požigala.

Erbiti več ne bom krivil!
Trdno kakor hrast bom stal,
v ognju bojov se kilil;
art sreče si bom sam lovil.

c. = Muc

SPOMIN NA BATOVO DART

Takrat, ko je grozdje borelo, Ko s puško na rami v slovo
v trg te vabilo veselo, si krečko mi stisnil roko,
takrat te -- še vama je odčelo. sem slutil, kaj te ne bo.

V morevskih goricah okuje Da padel si, vest je prišla...
okrnili so det si v srce. Veselje in mir moj -- je stal!
ihče se gomile ne ve. ne vem, če še kdaj vrneta. --

... grozdje v goricah ori,
ob vinu se -- st veseli --
srce mi v bolesti vzdrti.

Muc

c.

=====

LEDAJA " LIPKARNI BROŠEK " NOVO ŠTETE BI KANJE. ODGOVORNI UREDNIK FRANC NOVAK

Franc Novak

